

3. Сидоренко Н. Гендерні детермінанти в інформаційній площині України. Філософсько- антропологічні студії, 2001: спецвипуск. Київ : Стилос, 2001. С. 197–209.
4. Скорик М. М. Українські мас-медіа: гендерний аспект. Проблеми освіти. К. : Науково- методичний центр вищої освіти, 2003. Вип. № 36. С. 134–153.
5. Ставицька Л. О. Мова і стаття. Критика, 2003. № 6. С. 29–34.
6. Таран Л. Гендерні проблеми і засоби масової інформації. Гендер і культура : зб. ст. / упоряд. В. Агеєва, С. Оксамитна. К. : Факт, 2001. С. 151–160.
7. Тараненко О.О. Андроцентризм у системі мовних координат і сучасний гендерний рух: монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2021. 112 с.
8. Butler J. Gender trouble: Feminism and the Subversion of Identity. New York: Routledge, Routledge, Chapman & Hall, Inc. New York-London, 1990. 172p.
9. Jackendoff R. Foundation of language: brain, meaning, grammar, evolution. New York Oxford University Press, 2003. 498 p.

Джерела ілюстративного матеріалу:

10. *Biba* № 515, juillet, 2023.
11. *Cosmopolite* № 592, août 2023.
12. *Elle* №№ 4042, 4043, 4052, 4049, juin – août 2023.
13. *Marie-Claire* № 852, septembre 2023.
14. *Régal* № 115, septembre-octobre 2023.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-348-4-50>

INTERCULTURAL COMMUNICATION IN TRANSLATION

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В ПЕРЕКЛАДІ

Storozhuk O. Yu.

*Lecturer at the Department of Legal
Linguistics
National Academy of Internal Affairs
Kyiv, Ukraine*

Сторожук О. Ю.

*викладач кафедри правничої лінгвістики
Національна академія внутрішніх справ
м. Київ, Україна*

Міжкультурна комунікація – це процес обміну інформацією та взаємодії між особами з різних культур. Вона включає в себе передачу інформації, ідей, цінностей та норм поведінки між людьми з різних

культурних контекстів. Метою міжкультурної комунікації є зрозуміння та взаємодія між представниками різних культур, розвиток толерантності, вирішення конфліктів та сприяння спільному розвитку. Це спілкування представників різних культур (націй, етносів). У зв'язку із цим особи-учасники міжкультурної комунікації мають значні культурно зумовлені відмінності у звичаях, нормах спілкування, які теж суттєво впливають на протікання і результат будь-якого виду спілкування. Мовна картина світу – це спосіб, яким мова відображає індивідуальне або колективне сприйняття дійсності. Це включає у себе усвідомлення та розуміння світу навколо нас, а також наших власних думок, почуттів і досвіду. У міжкультурній комунікації, розуміння мовної картини світу іншої культури є важливим елементом. Культура є важливим елементом соціального та ідентичного розвитку людства. Сукупність цінностей, норм, традицій, звичаїв, мистецтва, мови, релігії, соціальних уявлень та інших проявів людської діяльності, передаються з покоління в покоління і формують спосіб життя та сприйняття світу для певної групи людей або суспільства в цілому. Вони визначають ідентичність та унікальність кожного народу чи групи людей і впливає на їхні цінності, поведінку та спосіб життя. В контексті міжкультурної комунікації – це сукупність духовних, історичних, соціальних і психологічних особливостей етносу, тобто його традиції, свята, вірування, погляди, цінності, поведінка, побут, умови життя, кулінарні смаки, стиль одягу – усі аспекти його буття та свідомості, зокрема й мова. Кожна культура має свої унікальні мовні засоби, які відображають її особливості і цінності. Мовна картина визначається культурними, соціальними і індивідуальними факторами, і вона варіюється в різних мовах та культурах. Саме тому міжкультурну комунікацію можна трактувати як специфічний процес взаємодії партнерів, які усвідомлюють «чужоземність» один одного та – для досягнення успішного кінцевого комунікативного результату – прагнуть подолати міжкультурні відмінності шляхом використання таких мовленнєвих варіантів та дискурсивних стратегій які відрізняються від типових для них стандартів спілкування в рамках власного культурного середовища. [1.] Отже, розуміння мовної картини світу іншої культури є важливим для успішної міжкультурної комунікації, оскільки воно допомагає уникнути непорозумінь, помилкових інтерпретацій і сприяє взаєморозумінню між людьми з різних культур. Мовна картина світу – це спосіб, яким мова відображає індивідуальне або колективне сприйняття дійсності. Це включає у себе усвідомлення та розуміння світу навколо нас, а також наших власних думок, почуттів і досвіду. Мовна картина визначається культурними, соціальними і індивідуальними факторами, і вона варіюється в різних мовах та культурах. За таких умов перекладач

сприймає первинний – як правило, іноземномовний – текст з позицій відповідної (іноземно)мовної картини світу, а потім «перекодує» його на іншу (рідну) мову з врахуванням соціокультурних традицій/надбань носіїв цієї мови.

Отже, переклад – це феномен міжкультурної комунікації. Процес безпосередньої взаємодії культур здійснюється в рамках незбіжних національних стереотипів мислення і комунікативної поведінки, що впливає на взаєморозуміння і взаємини між людьми, що спілкуються. У діалог вступають не самі культури, а люди, для яких відповідні культури окреслюють специфічні смислові і символічні кордони. Переклад розуміється як ментальна інтерпретативна діяльність, як основний і центральний механізм міжкультурного спілкування. Процес перекладу – це прагнення зрозуміти іншу культуру. Він є суб'єктивною інтерпретацією тексту, що залежить від обсягу суміщення когнітивних баз рідної і перекладної мов у свідомості мовної особистості перекладача. У процесі перекладу необхідно враховувати культурно-мовну специфіку іншомовного тексту, яка може призвести до конфлікту культур. Для досягнення взаєморозуміння необхідно, щоб комуніканти володіли спільною когнітивною базою. Це вимагає від перекладача знання національної специфіки іноземної мови, особливостей національного характеру її носіїв, під якими розуміється стійка сукупність специфічних для даної культури цінностей, настанов і поведінкових норм [2].

У чому ж полягає головна проблематика перекладу як різновиду міжкультурної комунікації? На сьогоднішньому етапі розвитку науки аксіоматичним є твердження про те, що мови відображають дійсність по-різному, асиметрично. Асиметричність мовного відображення / сприйняття дійсності спричинює відмінності в мовних картинах світу різних етносів: кожна нація має внаслідок цього свої власні уявлення про світ, про культуру у всіх її сферах – матеріальній, духовній, організаційній, ціннісній та поведінковій. Іншими словами, мовна картина світу – це людське сприйняття дійсності, зафіксоване в мові, тому представники різних культур по-різному, наприклад, висловлюють радість чи горе, позначають кольори або використовують і називають предмети, невідомі іншим націям. Тож переклад – це дешифрування значень одиниць висхідного тексту з наступним передаванням цього значення одиницями мови перекладу, що передбачає «закриття» (предметних, семантичних, стилістичних) лакун, які існують в мові перекладу порівняно з мовою оригіналу [1]. Процес безпосередньої взаємодії культур здійснюється в рамках незбіжних національних стереотипів мислення і комунікативної поведінки, що впливає на взаєморозуміння і взаємини між людьми, що спілкуються. У діалог вступають не самі культури, а люди, для яких відповідні культури

окреслюють специфічні смислові і символічні кордони. Місія перекладача: знайти шляхи до діалогу між різними культурами. Перекладач увесь час перебуває в пошуку «балансу» між культурами. Вибір перекладацьких стратегій прямо залежить від його лінгвістичної, культурологічної та комунікативної компетенції. Усі ці види компетенцій можна об'єднати в одну – лінгвокультурну компетенцію. Лінгвокультурна компетенція трактується як володіння мовними і лінгвокультурологічними знаннями, які об'єктивуються лінгвокультуремами, що дозволяє не тільки адекватно зрозуміти й передати соціокультурну інформацію, але й визначає комунікативну поведінку особистості в межах певної лінгвокультури. Базовими складовими такої компетенції виступають знання соціокультурних конотацій мовних структур, щоб розпізнати, зрозуміти й правильно передати лінгвокультуремі іншою мовою та знання соціального і культурного життя, яке знаходить своє відображення в соціокультурних конотаціях лінгвокультурем [3, с. 89, 98].

Переклад є складним процесом, оскільки вимагає не лише знання двох мов, але й розуміння культурних контекстів, в яких вони використовуються. Перекладачі повинні враховувати не лише лінгвістичні аспекти, але й культурні особливості та контекст, в якому використовується мова, бути уважними до деталей, культурних нюансів та відтінків мови, щоб передати повне значення та інтенцію оригінального тексту. Важливо також знати, що повністю точний переклад часто неможливий через особливості мовних структур та культурних відмінностей.

Література:

1. Гавриш М.М. Переклад як різновид міжкультурної комунікації. (деякі аспекти проблеми). URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/197234723.pdf>
2. Анжеліка Солодка. Дослідження впливу культурно-детермінованих факторів на перекладацький процес. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/704464.pdf>
3. Матузкова О. П. Лінгвокультура та переклад : моногр. / О. П. Матузкова Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2022. 226 с.